Танкіст Галадзед з часці Багамолава

Трэція суткі ішлі манеўры. І столькі-ж нястомна хвастаў упарты дождж, які перайшоў зараз у лівень. На наглядальным пункце камандзіры паднялі капюшоны вамокшых плашчоў і ў чаканні танкавага бою прыслухоўваліся да гарматных раскатаў. Залпы былі такімі далёкімі, быццам батарэі «праціўнікаў» стаялі на казачных адзін ад другога далях, за лініяй гарызонта. Танкі набліжаліся ўкрадчыва — павольна. Яны былі шчодра абвіты зялёнымі галінкамі, і здавалася, што гэтыя малыя і вялікія зямныя крэпасці панеслі на сабе ўвесь лес, дзе яны толькі што стаялі ў чаканні атакі.

Надыходзячы танкавы бой з удзелам велізарнай колькасці баявых машын прыцягваў увагу спецыялістаў. Да групы камандзіраў, якія стаялі побач з замежнымі дэлегатамі трох еўрапейскіх армій, падышоў ваенны. Знадворным выглядам ён напамінаў радавога байца: на ім быў плашч з кавалерыйскімі пятліцамі без усякіх знакаў адрознення. Але яшчэ здалёк пазнаўшы гэтага ваеннага, камандзіры дазывалі яму.

— Будзе выдатная байка, — усміхаючыся паведаміў кавалерыст, — зараз быў у «сініх». — І ён выказаў некалькі цікавых, але спецыяльных меркаванняў пра магчымы бой.

Узрокі іназемных афіцэраў выражалі законную дапытлівасць, здзіўленне і зразумелую цікавасць. Сінія пятліцы — без ранга і звання — аўтарытэтна прадказвалі зыход бою пятліцам чорным са шпаламі і ромбамі ў акружэнні танкавых трафарэтаў. Камдзіў, які суправаджаў зарубежных гасцей, захапіўшыся сам блізкай яму тэмай, толькі зараз схамянуўся. Ён прадставіў кавалерысту іназемных гасцей і адначасова адрэкамендаваў:

Старшыня Совета Народных Камісараў Беларусі Нікалай Галадзед.

Генерал ніколі не здзіўляўся. З капускной раўнадушнасцю глядзеў ён на многія здзіўляючыя падзеі, якія разгортваліся перад ім у гэтыя дні вялікай ваеннай ігры. І зараз ён толькі ветліва ўсміхнуўся і працягнуў руку. Перад ім стаяў глава дзяржавы ў чырвонаармейскім плашчы кавалерыйскіх часцей. У сябе на Захадзе генерал мог налічыць з дзесятак такіх прыкладаў. На яго радзіме міністраў гэтак сама выбіраюць ганаровымі афіцэрамі палкоў, — ну, а тут у СССР — генерал у мыслях зрабіў скідку на дэмакратыю, — тут прэм'ер-міністра маглі выбраць ганаровым салдатам.

— Ну, як вам падабаюцца манеўры? — проста і не звяртаючыся за дапамогай да перакладчыкаў, запытаўся старшыня Соўнаркома ў іназемцаў.

Серыя кампліментаў па адрасу армейскай тэхнікі, беларускай прыроды, людзей і нават дажджлівага надвор'я была адказам на пытанне Галадзеда. Затым старшыня Соўнаркома выслухаў і пахвальны водзыў людзей, камандуючых буйнымі злучэннямі лепшых заходніх армій, аб яго тэарэтычных ваенных ведах.

— І вы былі калісьці ваенным— не то запытаў, не то сцвярджаючы заўважыў генерал, паглядзеўшы на субяседніка.

— Я заўсёды ваенны—стрымана адказаў Галадзед.

— Ганаровы ваенны? — настойваў генерал.

— Не, па сутнасці, — усміхнуўся Галадзед.

І адзін з прысутных камкораў не без гордасці заўважыў госцю:

— Наш старшыня Соўнаркома— лепшы вадзіцель танкаў Беларускай ваеннай акругі.

Шырокія ватныя плечы генеральскай шынелі прыўзняліся і выразілі здзіўленне.

...Бой разварачваўся. Нечакана для ўсіх у дажджавой заслоне з'явіліся шматлікія эскадрыллі разведчыкаў і знішчальнікаў. Галадзед загаварыў аб так званым лётным і нялётным надвор'і, уяўленне аб якім апракінута паветранымі рэйсамі совецкіх лётчыкаў. Генералы трох заходніх армій уважліва слухалі «прэм'ера-міністра».

— Ці не здаецца вам, што ўсё, што адбываецца зараз на гэтай велізарнай тэрыторыі манеўраў, напамінае добра сканструяваны і безадказна дзеючы механізм? — звярнуўся старшыня Соўнаркома да акружаючых.

Афіцэры захапіліся раптоўным з'яўленнем штурмавой авіяцыі, але праз некалькі секунд ветліва згадзіліся з толькі што выказаным параўнаннем.

— А ці займаліся вы калі-небудзь? — указваючы ў напрамку зніклых самалётаў, запытаўся раптам афіцэр-лётчык у старшыні Соўнаркома.

— Так, прыходзілася, — прызнаўся Галадзед і заключыў на здзіўленне іназемцаў:

— Мая лётная спецыяльнасць авіяматарыста, набытая за апошні год, не зусім блізка да прафесіі пілотаў штурмавікоў і знішчальнікаў, але калі патрэбна будзе, я змагу кіраваць і машынамі ў паветры.

Калі-б дапытлівасць іназемных гасцей ішла далей, яны даведаліся-б, што Нікалай Матвеевіч Галадзед носіць сінія пятліцы, памятаючы аб надыходзячых задачах нашай слаўнай конніцы, сам авалодаўшы ўжо майстэрствам кавалерыйскай язды, а ў графе «служба ў грамадзянскую вайну» ваеннага білета старшыні Соўнаркома Беларусі можна даведацца і аб чацвертай яго абароннай прафесіі, атрыманай у Чырвонай Арміі—электрамеханік радыётэлеграфа.

Ніхто з гэтых ваенных, камандуючых цэлымі злучэннямі ў заходніх арміях, не ўладаў тым, чым уладае гэты чалавек у шынелі барца-кавалерыста, — танкам, баявым конём, авія-і радыётэхнікай.

Развітваючыся, генерал, здавалася, павучальна заўважыў:

— У нас, пан прэм'ер-міністр, грамадзянскія людзі займаюцца справамі толькі грамадзянскімі.

— Вы мне выбачыце, генерал,— парабіў тав. Галадзед,—але ў нас усім грамадзянскім, у тым ліку і прэм'ер-міністру, не лішнім будзе ўмець вадзіць танк. — і, падаючы руку, дадаў: асабліва ва ўмовах Беларусі.

У хуткім часе прэм'ер-міністр сядзеў за рулём машыны і імчаўся к Менску. Праз гадзіну у яго адбылася нарада па ільну.

***

Штодзень на ранішняй праверцы першага ўзвода вучэбнага падраздзялення часці палкоўніка М. М. Багамолава малодшы камандзір выклікае танкіста Галадзеда. Тады правафлангавы, вытрымліваючы стыль рапарта, дакладвае аб адсутным:

— Механік-вадзіцель Галадзед знаходзіцца ў доўгай камандзіроўцы на пасту старшыні Совета Народных Камісараў БССР.

Але не заўсёды правафлангаваму прыходзіцца адказваць за Галадзеда. Вадзіцель цяжкай машыны, не пакідаючы свайго паста і не прыпыняючы «камандыроўкі», а толькі накінуўшы сіні камбінезон на штатскі касцюм і замяніўшы кепку на шлем, часта ў гэту ранішнюю гадзіну праверкі прыбывае ў сваю часць. Нікалай Матвеевіч Галадзед выводзіць танк з гаража і ўходзіць па зададзенаму маршруту. Часам, па карце, на курсе баявой машыны ляжаць лясы, азёры, балоты, часам,—тут ужо карта нічога не падкажа, — танкіста чакаюць замаскіраваныя роў і вузкія жэрлы процітанкавых гармат «праціўніка», гатовыя нанесці сакрушальны ўдар.

Учора камандзір, даючы заданне, папярэджваў і аб натуральных перашкодах, і аб штучных перашкодах. Але танкіст прайшоў на апошняй хуткасці ўвесь шлях туды і назад, пабываў у глыбокім тылу «ворага» і вярнуўся са смелай разведкай на 30 мінут раней кантрольнага тэрміну.

У танкавых часцях Беларускай ваеннай акругі ў ленінскіх кутках і на танкадромах, у падраздзяленнях і клубах можна сустрэць лозунг:

— Аўладаем нашай баявой тэхнікай так, як уладае ёю танкіст Галадзед.

Гутарка ідзе не пра выдатковага аднафамільца. Лозунг заклікае раўняцца па знатнаму вадзіцелю БВА

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы